

Toetsing Flora- en faunawet

in verband met de geplande bouw van woonwijk Oostindie te Leek, fase de Hoven

Rapport 2016-029

J.H. van der Heide

koeman en bijkerk bv
ecologisch onderzoek en advies

Toetsing Flora- en faunawet

in verband met de geplande bouw van woonwijk Oostindie te Leek, fase de Hoven

Rapport 2016-029

J.H. van der Heide

koeman en bijkerk bv
ecologisch onderzoek en advies

bezoekadres	oosterweg 127 Haren
postadres	postbus 111 9750 AC Haren
telefoon	050 8200018
telefax	050 8200013
email	info@koemanenbijkerk.nl
website	www.koemanenbijkerk.nl

Colofon

Opdrachtgever	Gemeente Leek, Postbus 100, 9350 AC Leek
Titel	Toetsing Flora- en faunawet in verband met de geplande bouw van woonwijk Oostindie te Leek, fase de Hoven.
Auteurs	J.H. van der Heide
Datum	19 mei 2016
Pagina's	31
Projectnr	2016-057
Rapportnr	2016-029
Status	Definitief
Akkoord	G.J. Berg (adviseur ecologie)
Paraaf	

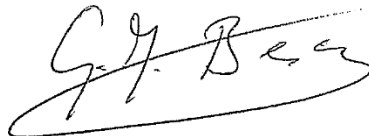

Foto omslag: een begraasde weide in het plangebied

Deze publicatie kan geciteerd worden als:

van der Heide JH (2016) Toetsing Flora- en faunawet in verband met de geplande bouw van woonwijk Oostindie te Leek, fase de Hoven. KenB rapport 2016-029. Koeman en Bijkerk bv, Haren.

© Koeman en Bijkerk bv / Gemeente Leek

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Koeman en Bijkerk bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Koeman en Bijkerk bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede schade welke voortvloeit uit toepassingen van resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Koeman en Bijkerk bv; opdrachtgever vrijwaart Koeman en Bijkerk bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoudsopgave

COLOFON	3
SAMENVATTING	7
1 INLEIDING	9
1.1 Achtergrond	9
1.2 Doel	9
1.3 Opzet	10
1.4 Volledigheid	10
2 WETTELIJK KADER	11
2.1 Flora- en faunawet	11
2.2 Gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998	16
2.3 Soorten van de Nederlandse Rode Lijst	17
3 HUIDIGE NATUURWAARDE ONDERZOEKSGBIED	19
3.1 Gebiedsbeschrijving	19
3.2 Speciale Beschermingszones	19
3.3 Waargenomen soorten	19
3.4 Gebiedspotenties	21
4 CONCLUSIES	23
4.1 Gevolgen van de ingreep en mitigerende maatregelen	23
4.2 Eindconclusie	24
5 LITERATUUR	27
BIJLAGE I WAARGENOMEN SOORTEN IN HET PLANGEBIED EN HUN BESCHERMINGSSTATUS	29
BIJLAGE II UITWERKING STEDENBOUWKUNDIGPLAN	30

Samenvatting

In opdracht van mw. F. Roodbergen van de *gemeente Leek* te Leek, heeft Koeman en Bijkerk bv ecologisch onderzoek verricht in verband met de geplande bouw van woonwijk Oostindie te Leek, fase de Hoven. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 36 hectare. Het plangebied ligt ten zuidwesten van Leek. Momenteel bestaat het plangebied uit agrarisch gebied met voornamelijk grasland dat doorsneden wordt door sloten met hier en daar een enkele boom of houtwal. Men is voornemens om in het plangebied een woonwijk te realiseren waarvoor waarschijnlijk bomen zullen worden gekapt en sloten gedempt. Voor de gehele woonwijk Oostindie is door Koeman en Bijkerk in 2006 en 2011 reeds een flora en faunaonderzoek uitgevoerd (van Hoorn & Maassen 2006, van Goethem en van der Ploeg 2011). Inmiddels is een deel van de woonwijk gerealiseerd en is het huidige onderzoek uitgevoerd als update voor het resterende deel van het plangebied.

Het plangebied “De Hoven” is gelegen tussen de Roomsterweg, de Houtsingel en de weg Oostindië. Het plangebied bestaat voornamelijk uit graslanden, waarvan enkele begraasd worden door schapen en door koeien. Het perceel geheel aan de westzijde is in gebruik als akkerland. Het gebied bevat enkele jonge boomsingels en her en der een solitaire boom. Deze bestaan met name uit soorten als Els, Eik, Wilg en Vlier.

Tijdens het veldbezoek is Poelkikker aangetroffen en is er een eendennest aangetroffen. Beide zijn streng beschermd onder de Flora- en faunawet.

Er bestaat geen noodzaak tot het aanvragen van ontheffingen in het kader van de Flora- en faunawet. Tijdens het onderzoek is de strengbeschermd Poelkikker aangetroffen. Door de eerder genoemde mitigerende maatregelen (zie paragraaf 4.1) te treffen denken wij dat de functionaliteit van de voorplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats kan worden gegarandeerd. Wel blijft voor alle soorten de algemene zorgplicht gelden. Bij verstoring van dieren tijdens de werkzaamheden moeten deze de gelegenheid krijgen te vluchten naar een nieuwe leefomgeving.

Voor de vogels die zijn aangetroffen, geldt dat de nesten buiten het broedseizoen niet van belang zijn voor de instandhouding van de soort. Indien de werkzaamheden buiten de broedperiode worden uitgevoerd, met voorkeur in het winterhalfjaar, is het derhalve niet nodig ontheffing aan te vragen.

In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen Speciale Beschermingszones in het kader van de EU-Habitatrichtlijn of de EU-Vogelrichtlijn waarop de ingreep een negatief effect zal sorteren.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

In opdracht van mw. F. Roodbergen van de *gemeente Leek* te Leek, heeft Koeman en Bijkerk bv ecologisch onderzoek verricht in verband met de geplande bouw van woonwijk Oostindie te Leek, fase de Hoven. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 36 hectare. Het plangebied ligt ten zuidwesten van Leek. Momenteel bestaat het plangebied uit agrarisch gebied met voornamelijk grasland dat doorsneden wordt door sloten met hier en daar een enkele boom of houtwal. Men is voornemens om in het plangebied een woonwijk te realiseren waarvoor waarschijnlijk bomen zullen worden gekapt en sloten gedempt. Voor de gehele woonwijk Oostindie is door Koeman en Bijkerk in 2006 en 2011 reeds een flora en faunaonderzoek uitgevoerd (van Hoorn & Maassen 2006, van Goethem en van der Ploeg 2011). Inmiddels is een deel van de woonwijk gerealiseerd en is het huidige onderzoek uitgevoerd als update voor het resterende deel van het plangebied.

Het plangebied bevindt zich binnen de kilometerhokken met de Amersfoort coördinaten 221-573 en 221-574 (Figuur 1). Een kilometerhok is een vastgelegd gebied van 1x1 km dat als standaard dient voor het inventariseren van de flora en fauna door de Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's).

Figuur 1 Links de situering van het plangebied binnen de km-hokken 221-573 en 221-574 (blauw omcirkeld). Rechts een luchtfoto van het plangebied (bron: Bing maps). Rood omlijnd het deelgebied 'De Hoven'. Het gele sterretje op de linker foto geeft de locatie weer van het eendennest.

1.2 Doel

Doel van het onderzoek is het toetsen van de voorgenomen ingreep aan de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet. Hiertoe moet voor eventueel aanwezige beschermde soorten worden nagegaan of de voorgenomen ingreep naar verwachting

leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen. Bij verwachte overtreding van verbodsbepalingen moet worden nagegaan of een vrijstelling geldt of dat ontheffing van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd (zie 2.1). Daarnaast moet worden nagegaan of er eventuele negatieve effecten te verwachten zijn op beschermde natuurgebieden in de omgeving (zie 2.2).

1.3 Opzet

Tijdens het veldbezoek op 12 mei 2016, is het hele plangebied onderzocht op geschiktheid voor en het voorkomen van alle voor de Flora- en faunawet relevante planten- en diersoortgroepen. Het bestaan van beschermde natuurgebieden, Natura 2000-gebieden en gebieden die deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), in of rond het plangebied werd nagegaan bij het ministerie van Economische Zaken (EZ).

In dit rapport worden de resultaten van de quickscan beschreven. Hierbij worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied (en de directe omgeving) aanwezig en/of kunnen hier verwacht worden?
- Wat is het effect van de voorgenomen ingreep op de aanwezige beschermde soorten?
- Worden er verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden, en zo ja welke?
- Zijn er mogelijkheden voor mitigatie en/of compensatie?
- Is nader onderzoek noodzakelijk?
- Moet er een ontheffing worden aangevraagd?

1.4 Volledigheid

Het uitgevoerde onderzoek betreft een quickscan. Binnen de beperkte tijd van het veldonderzoek is nooit met zekerheid vast te stellen dat alle aanwezige soorten zijn waargenomen. Op grond van het veldbezoek in mei 2016, denken wij echter dat de kans op het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied goed kon worden ingeschat.

2 Wettelijk kader

De Natuurbeschermingswet dateert uit 1967. Deze voldeed niet aan de verplichtingen van de internationale verdragen en de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (Anonymus 1979, 1992). Daarom is het Nederlandse natuurbeschermingsrecht aangepast. In 2002 is de Flora- en faunawet (Anonymus 1998, 2000) van kracht geworden waarin de soortenbescherming is opgenomen en in oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 ten behoeve van de bescherming van natuurgebieden in werking getreden. De laatste wijzigingen aan de Natuurbeschermingswet zijn van kracht sinds de invoering van de Crisis- en herstelwet uit 2010. De teksten voor dit hoofdstuk zijn grotendeels ontleend aan de website van de rijksoverheid (www.rijksoverheid.nl).

2.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet is het soortenbeschermingsdeel van de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn geïmplementeerd evenals het CITES¹-verdrag. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten.

Beschermde soorten

Onder de Flora- en faunawet zijn de volgende soorten als beschermd aangewezen:

- een aantal inheemse plantensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende soorten zoogdieren (met uitzondering van Zwarte rat, Bruine rat en Huismuis);
- alle van nature op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën- en reptielensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende vissoorten (met uitzondering van soorten genoemd in de Visserijwet 1963);
- een aantal overige inheemse diersoorten;
- een aantal uitheemse dier- en plantensoorten.

Zorgplicht en verbodsbepalingen

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen en de wet bevat een aantal verbodsbepalingen om er voor te zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust gelaten worden (alleen de relevante verbodsbepalingen worden hier genoemd).

- Artikel 2: Zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren

¹ CITES is het verdrag dat de internationale handel van in het wild levende dier- en plantensoorten reguleert teneinde uitsterven van soorten door overexploitatie te voorkomen.

betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat;

- Artikel 8: Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen;
- Artikel 9: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen;
- Artikel 10: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten;
- Artikel 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren;
- Artikel 12: Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen;
- Artikel 13: Het is verboden om beschermde dier- en plantensoorten te vervoeren en onder zich te hebben.

Beschermingsregimes

In 2005 is de Flora- en faunawet gewijzigd door een inwerking getreden Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB artikel 75 Flora- en faunawet). Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen (artikel 8 t/m 12, zie hierboven). Ook biedt de Flora- en faunawet voor bepaalde soorten en ingrepen vrijstellingen, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. In de huidige opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in drie tabellen, elk met hun eigen beschermingsregime, en worden vogels apart behandeld (Figuur 2). De volgende drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- **Regime 1:** Hieronder vallen de zogenoemde *tabel 1-soorten*. Dit betreft een aantal beschermde, maar vrij algemene soorten in Nederland. De gunstige staat van instandhouding in Nederland is momenteel niet in het geding en ze staan niet vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn;
- **Regime 2:** Hieronder vallen de zogenoemde *tabel 2-soorten*. Dit betreft de 'overige beschermde soorten'. Deze soorten zijn beschermd en de gunstige staat van instandhouding in Nederland kan in het geding zijn. Ze staan niet vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn;
- **Regime 3:** Hieronder vallen de zogenoemde *tabel 3-soorten*. Dit betreft de 'strikt beschermde soorten'. Voor deze soorten geldt dat de gunstige staat van instandhouding in Nederland duidelijk in het geding is en/of dat ze vermeld staan in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. De eerste groep betreft soorten die middels een Algemene Maatregel van Bestuur door de voormalig minister van LNV zijn

aangewezen (AMvB bijlage 1-soorten). De tweede groep betreft soorten uit bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn;

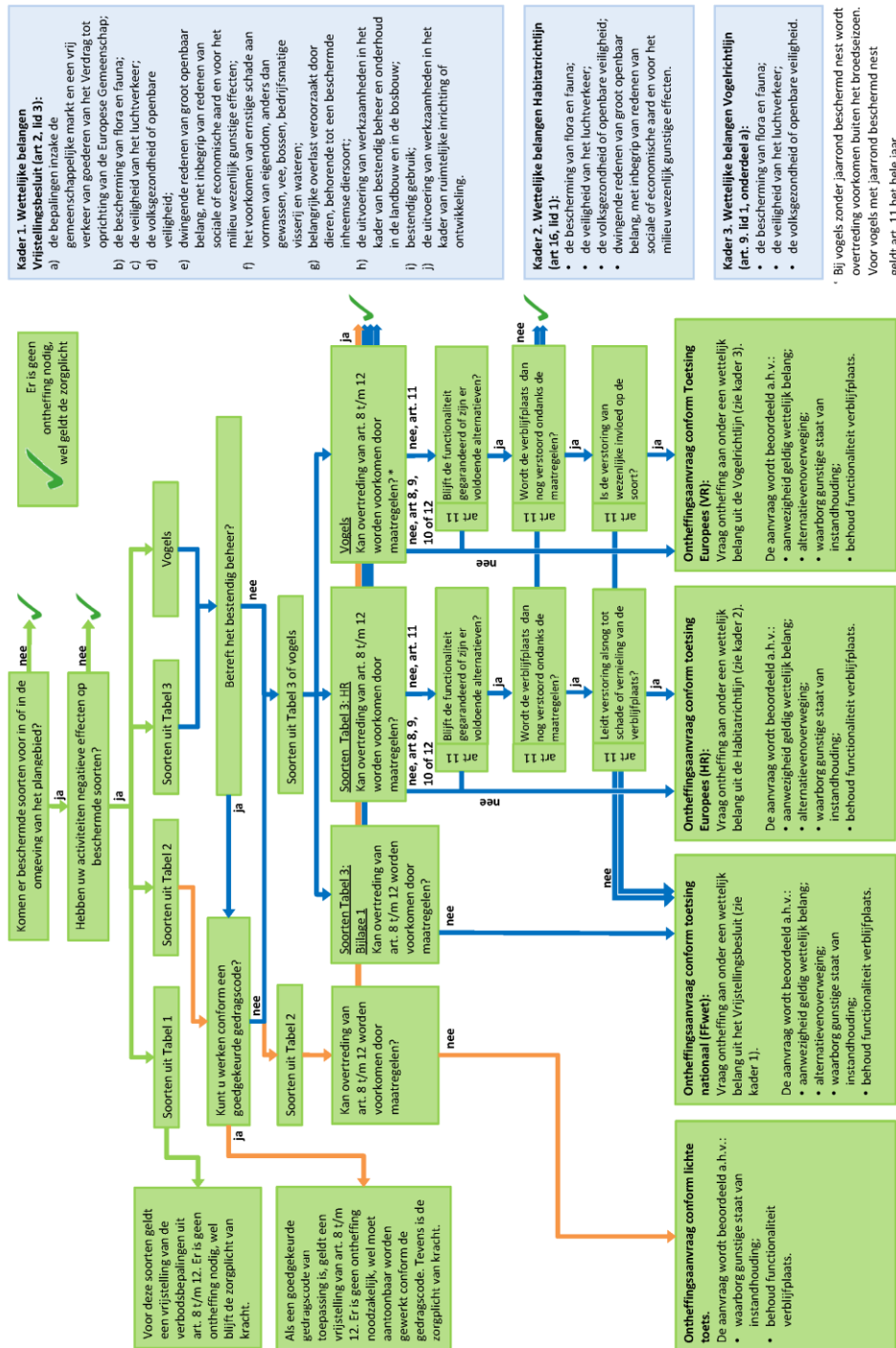
- **Vogels:** Vogels zijn niet in één van bovengenoemde tabellen opgenomen en worden onder de Flora- en faunawet apart behandeld. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar door gebruiken zijn jaarrond beschermd. Er worden vier categorieën van nesten onderscheiden die hele jaar door zijn beschermd:
 1. *Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil);*
 2. *Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus);*
 3. *Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaatsen zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk);*
 4. *Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (bijvoorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).*

Hoe te handelen bij het aantreffen van beschermde soorten

- **Tabel 1-soorten:** Voor soorten uit tabel 1 geldt sinds 23 februari 2005 een algemene vrijstelling die in het kader van de Flora- en faunawet wordt verleend bij, onder andere, ruimtelijke ontwikkelingen (AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet). Voor deze soorten hoeft daarom geen ontheffing te worden aangevraagd. De algemene zorgplicht (artikel 2) blijft wel onverminderd van kracht.
- **Tabel 2-soorten:** Wanneer activiteiten worden ondernomen die zijn te kwalificeren als bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor de artikelen 8 t/m 12, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. In zo'n code staat hoe u tijdens werkzaamheden schade aan beschermde planten en dieren voorkomt of minimaliseert. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en worden ingediend voor goedkeuring. Wanneer het niet mogelijk is de activiteiten via een goedgekeurde gedragscode uit te voeren moet een ontheffing worden aangevraagd (zie Figuur 2).
- **Tabel 3-soorten:** Dit zijn soorten die vermeld zijn in bijlage 1 van bovengenoemde AMvB, alsmede soorten die voorkomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en die daardoor een strikte bescherming genieten. Wanneer activiteiten worden ondernomen die zijn te kwalificeren als bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor de artikelen 8 t/m 12, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EZ goedgekeurde

gedragscode. Wanneer het niet mogelijk is de activiteiten via een goedgekeurde gedragscode uit te voeren of wanneer het activiteiten betreft die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkelingen moet een ontheffing worden aangevraagd (zie Figuur 2).

- **Vogels:** Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust (artikel 10), of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord (artikel 11), zijn verboden. De verbodsbepalingen van artikel 11 beperken zich bij vogels tot alleen de plaatsen waar gebroed wordt (nesten, hollen en dergelijke), inclusief de functionele omgeving om het broeden succesvol te laten zijn, én slechts gedurende de periode dat er wordt gebroed. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen (voor de meeste vogels 15 maart - 15 juli) dient te worden ontzien. Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden, zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn. In de Flora- en faunawet wordt geen vast begrensde broedperiode gehanteerd. Indien een broedgeval wordt geconstateerd valt deze binnen de broedperiode, ongeacht de datum. Wanneer een jaarrond beschermd nest wordt aangetroffen en deze door de ingreep zal verdwijnen is een omgevingscheck nodig. Dit houdt in dat een deskundige moet vaststellen of in de omgeving voldoende gelegenheid bestaat voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden of te bouwen. Wanneer dit niet het geval is dan moet, voor zover mogelijk, een alternatief nest worden aangeboden. Is dit niet mogelijk dan zal een ontheffing moeten worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

Figuur 2 Stroomschema Flora- en faunawet artikel 8 t/m 12

2.2 Gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet is gericht op gebiedsbescherming, de aangewezen gebieden en het beschermingsregime dat daarbij hoort. Een ontheffing voor de Flora- en faunawet betekent niet automatisch een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet. Ook het omgekeerde geldt. Beide wetten staan naast elkaar!

In Nederland hebben veel natuurgebieden een beschermde status onder de Natuurbeschermingswet gekregen. Daarbij kunnen drie categorieën beschermingsgebieden worden onderscheiden:

- Natura 2000-gebieden
- Beschermde natuurmonumenten
- Wetlands

Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn zijn aangewezen. Voor al deze gebieden gelden instandhoudingsdoelen. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat deze instandhoudingsdoelen niet in gevaar mogen worden gebracht. Deze instandhoudingsdoelen zijn terug te vinden in de aanwijzingsbesluiten. Om dit toetsbaar te maken, kent de Natuurbeschermingswet 1998 voor projecten en andere handelingen (zowel bestaand als nieuw) die gevolgen voor soorten en habitats van de betreffende gebieden zouden kunnen hebben, een vergunningplicht. Een vergunning voor een project wordt alleen verleend wanneer zeker is dat de instandhoudingsdoelen van het gebied niet in gevaar worden gebracht. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bovendien moet voorafgaande aan het toestaan van een afwijking zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt (de zogenaamde ADC-toets: Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compenserende maatregelen). Redenen van economische aard kunnen ook gelden als dwingende reden van groot openbaar belang. Als prioritaire soorten of habitats deel uitmaken van de instandhoudingsdoelen mogen redenen van economische aard alleen gebruikt worden na toetsing door de Europese Commissie (LNV 2005).

Verlenen van vergunning op grond van Natuurbeschermingswet

Projecten en andere handelingen in of buiten een Natura 2000-gebied kunnen vergunningsplichtig zijn; de wet kent namelijk de zogenaamde externe werking. Ook als activiteiten buiten een beschermd gebied plaats zullen vinden en negatieve gevolgen kunnen hebben voor het gebied, moeten deze beoordeeld worden. Hierbij moeten ook cumulatieve effecten worden betrokken. Dit kan betekenen dat een plan of handeling op zich geen significant effect veroorzaakt maar in combinatie met andere handelingen of plannen wel. Ook dan is een vergunning noodzakelijk.

De Natuurbeschermingswet kent twee routes voor het verlenen van een vergunning. Als significante negatieve effecten op kunnen treden moet een passende beoordeling worden uitgevoerd. Als er wel effecten verwacht worden, maar deze zeker niet significant zullen zijn, kan worden volstaan met een Verslechterings- en Verstoringstoets (VV-toets).

Samengevat betekent dit dat er een drietal situaties mogelijk zijn:

1. zeker geen negatief effect: geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig;
 2. mogelijk negatief effect maar zeker geen significant negatief effect: Verslechterings- en Verstoringstoets, afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend;
 3. kans op een significant negatief effect: Passende beoordeling (zwaardere procedure) noodzakelijk. Afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend.
- Bij een kans op negatieve effecten is het aan te raden om in een vroeg stadium met het bevoegd gezag te overleggen over de te volgen procedure.

2.3 Soorten van de Nederlandse Rode Lijst

De Rode Lijst bevat een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Dit wordt bepaald op basis van zeldzaamheid en/of negatieve trend. Doordat overheden en terreinbeherende organisaties bij hun beleid en beheer rekening houden met de Rode Lijsten, wordt gehoopt dat van de nu bedreigde organismen er in de toekomst een aantal niet meer bedreigd zal zijn en dus van de Rode Lijst afgevoerd kan worden. De Rode Lijst-soorten worden ingedeeld in de volgende categorieën, met de daarbij behorende trend en zeldzaamheid:

1. uitgestorven op wereldschaal: maximaal afgenomen en nu afwezig op wereldschaal;
2. in het wild uitgestorven op wereldschaal: maximaal afgenomen en nu in het wild afwezig op wereldschaal, maar in Nederland nog wel in gevangenschap gehouden of gekweekt;
3. verdwenen uit Nederland: maximaal afgenomen en nu afwezig in Nederland;
4. in het wild verdwenen uit Nederland: maximaal afgenomen en nu in het wild afwezig in Nederland, maar in Nederland nog wel in gevangenschap gehouden of gekweekt;
5. ernstig bedreigd: zeer sterk afgenomen en nu zeer zeldzaam;
6. bedreigd: sterk afgenomen en nu zeldzaam tot zeer zeldzaam, of zeer sterk afgenomen en nu zeldzaam;
7. kwetsbaar: matig afgenomen en nu vrij tot zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen en nu vrij zeldzaam;
8. gevoelig: stabiel of toegenomen maar zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen maar nog algemeen.

Rode lijsten hebben geen juridische status. Als een soort op de lijst komt, is deze niet automatisch beschermd. Daarvoor moet de soort worden aangewezen onder de Flora- en faunawet. De Rode lijsten helpen daarbij. Deze lijsten worden ook gebruikt om te toetsen of de beleidsdoelen over biodiversiteit worden gehaald.

3 Huidige natuurwaarde onderzoeksgebied

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied “De Hoven” is gelegen tussen de Roomsterweg, de Houtsingel en de weg Oostindie. Het plangebied bestaat voornamelijk uit graslanden, waarvan enkele begraasd worden door schapen en door koeien. Het perceel geheel aan de westzijde is in gebruik als akkerland. Het gebied bevat enkele jonge boomsingels en her en der een solitaire boom. Deze bestaan met name uit soorten als Els, Eik, Wilg en Vlier.

Figuur 3 Links een foto van een aangetroffen eendenest. Rechts een foto van de watergang aan de noordzijde van het plangebied waar Poelkikker is aangetroffen.

3.2 Speciale Beschermingszones

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied of de EHS. In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen landelijk wettelijk beschermde gebieden waarop de ingreep een negatief effect zou kunnen hebben.

3.3 Waargenomen soorten

In onderstaande tekst is per soortgroep aangegeven welke beschermde soorten tijdens het veldbezoek op 12 mei 2016 zijn waargenomen of waarvan het zeer waarschijnlijk wordt geacht dat de soorten in het plangebied voorkomen.

Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek werden geen (streng) beschermde vaatplanten, rode lijstsoorten of anderszins bijzonder indicatieve soorten waargenomen (zie bijlage I).

Libellen

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied alleen algemeen voorkomende libellen aangetroffen. Op grond van de aangetroffen terreinkenmerken, waaronder het ontbreken van Krabbenscheer, worden geen beschermde soorten verwacht.

Dagvlinders

Tijdens het veldbezoek werden in het plangebied enkele algemene vlinders aangetroffen, zoals Oranjetipje (*Anthocharis cardamines*), Atalanta (*Vanessa atalanta*) en Bont zandoogje (*Pararge aegeria*) (zie bijlage I). Op grond van de aangetroffen terreinkenmerken worden geen beschermde soorten verwacht.

Amfibieën

Tijdens het veldbezoek werden in het plangebied Kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*) en Bastaardkikker (*Rana esculenta*) waargenomen. Dit betreffen licht-beschermde soorten van tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet. Ook werd tijdens het veldbezoek de strengbeschermde Poelkikker (*Rana lessonae*) aangetroffen. Dit betreft een tabel 3 soort van de Flora- en faunawet. Andere zwaar beschermde soorten worden niet verwacht in het plangebied (zie bijlage I).

Vogels

Tijdens het veldbezoek werden negen vogelsoorten aangetroffen. Hiervan komt Boerenzwaluw (*Hirundo rustica*) voor op de Nederlandse Rode Lijst als gevoelige soort, de overige soorten komen in Nederland algemeen voor (zie Bijlage I). Alle waargenomen soorten worden beschermd onder de Flora- en faunawet, zoals bijna alle in Nederland voorkomende vogelsoorten.

Tijdens het veldbezoek is Buizerd (*Buteo buteo*) overvliegend waargenomen. Van deze soort is het nest jaarrond beschermd. Tijdens het veldbezoek zijn echter geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Wel is ten tijde van het veldbezoek een vogelnest aangetroffen van Wilde eend (*Anas platyrhynchos*). Deze bevond zich in het graslandperceel aan de noordzijde van het plangebied (zie Figuur 1).

Zoogdieren

Tijdens het veldbezoek werd de Haas (*Lepus europaeus*) waargenomen en werden sporen van de Mol (*Talpa europaea*) en het Ree (*Capreolus capreolus*) aangetroffen. Alle waargenomen soorten zijn lichtbeschermde soorten van tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet. Gezien de inrichting van het plangebied is het zeer onwaarschijnlijk dat vleermuizen verblijfplaatsen binnen het plangebied hebben, mogelijk wordt het plangebied wel gebruikt als foerageergebied, maar in de omgeving zijn hiervoor voldoende alternatieven.

Overige soortgroepen

Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat de huidige inrichting het plangebied ongeschikt maakt voor overige beschermde soorten.

3.4 Gebiedspotenties

Het plangebied biedt op dit moment voor Gierzwaluw, Huismus en vleermuizen een lage potentie, met uitzondering van het gebruik als foerageergebied voor vleermuizen. Indien in de toekomstige bebouwing speciale nestvoorzieningen voor deze soorten worden ingepast, zogenoemde neststenen van bijvoorbeeld Waveka, krijgen ze betere kansen om zich te vestigen en uit te breiden. Ook voor andere vogels die van bebouwing gebruik maken zijn dergelijke neststenen beschikbaar. Door in de tuinen en in de groenstroken met name aanplant te doen van (inheemse) nectarrijke en liefst vruchtdragende plantensoorten, kunnen nog meer soorten profiteren. Te denken valt aan vogels maar ook vlinders en kleine grondzoogdieren.

De sloten rondom het gebied hebben meer natuurwaarde. De waarde van deze sloten kan worden verhoogd door de aanleg van natuurvriendelijke, langzaam oplopende oevers. Met name voor de strengbeschermde Poelkikker, die nu al binnen het plangebied voorkomt, kan hier veel natuurwinst worden behaald.

4 Conclusies

4.1 Gevolgen van de ingreep en mitigerende maatregelen

Tijdens het veldbezoek zijn diverse beschermde soorten aangetroffen waarop de voorgenomen ingreep in meer of mindere mate gevolgen zal hebben (Tabel 1).

Tabel 1 Waargenomen beschermde en Rode Lijst soorten tijdens het veldbezoek op 12 mei 2016. Tevens wordt het verwachte effect van de voorgenomen ingreep op de waargenomen soorten aangegeven. FF: nummer = nummer van de tabel uit AMvB artikel 75 Flora- en faunawet waarin een onder deze wet beschermde soort is opgenomen (Tabel 1,2 of 3), vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en zijn daarom aangegeven met een +; RL: status van soort met vermelding op de Nederlandse Rode Lijst; 0 = uitgestorven op wereldschaal, 1 = in het wild uitgestorven op wereldschaal, 2 = verdwenen uit Nederland, 3 = in het wild verdwenen uit Nederland, 4 = ernstig bedreigd, 5 = bedreigd, 6 = kwetsbaar, 7 = gevoelig (LNV 2004).

Soort	Voorkomen	FF	RL	Gevolgen van de ingreep
Vogels				
Diversen	Zeker	+		Mogelijk verlies aan broedgelegenheid of rustplaatsen indien het terrein wordt ingericht
Boerenwaluw	Zeker	+	7	Mogelijk verlies aan broedgelegenheid of rustplaatsen indien het terrein wordt ingericht
Amfibieën				
Poelkikker	Zeker	3		Mogelijk verlies areaal bij dempen watergangen
Kleine watersalamander	Zeker	1		Mogelijk verlies areaal bij dempen watergangen
Bastaardkikker	Zeker	1		Mogelijk verlies areaal bij dempen watergangen
Zoogdieren				
Vleermuizen	Mogelijk	3		Mogelijk verlies foerageergebied
Muizen	Mogelijk	1		Mogelijk verlies areaal

Het plangebied kan van belang zijn voor enkele kleine grondzoogdieren zoals verschillende muizensoorten en voor Bastaardkikker en Kleine watersalamander. Dit betreft echter soorten van tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet waarvoor sinds 23 februari 2005 een algemene vrijstelling in het kader van de Flora- en faunawet wordt verleend bij, onder andere, ruimtelijke ontwikkelingen.

Het plangebied is echter ook van belang voor zwaardere beschermde soorten, zoals diverse vogelsoorten, diverse soorten vleermuizen en Poelkikker.

Vleermuizen kunnen het plangebied gebruiken als foerageergebied. Het aantasten van foerageerplaatsen van strengbeschermde soorten is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van vaste rust- en verblijfplaatsen elders, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. In de omgeving is echter voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Verwacht wordt dat bij de start van de werkzaamheden de vleermuizen gebruik zullen gaan maken van de alternatieve foerageergebieden.

Poelkikker is aangetroffen in de noordelijke watergang en enkele kleine zijslotjes van deze watergang. Met name de noordelijke watergang is belangrijk voor Poelkikker en

deze blijft behouden in de plannen (zie bijlage II). De andere watergangen in het plangebied stonden ten tijde van het veldbezoek droog.

Bij het dempen van sloten kan, voor de aanwezige amfibieën, vissen en libellen, voortplantings- en verblijfsbiotoop verloren gaan. Om deze effecten te minimaliseren, dienen de dempingen plaats te vinden in de periode tussen augustus en oktober; dat wil zeggen buiten de voorplantings- en overwinteringsperiode. Het dempen van watergangen dient plaats te vinden onder begeleiding van een deskundige op het gebied van Poelkikker. De te dempen sloten dienen vanuit één richting rustig te worden gedempt in de richting van een open einde of aangrenzende sloot, zodat vissen, amfibieën en libellenlarven kunnen vluchten naar aansluitende watergangen. Het heeft de voorkeur om zoveel mogelijk richting de noordelijke watergang te dempen.

Door op deze wijze de werkzaamheden uit te voeren zullen er geen Poelkikkers worden gedood. Tevens zal er een verbetering van het habitat optreden, aangezien er in de plannen meer open water aanwezig zal zijn in de toekomst. Er hoeft dan ook geen ontheffing te worden aangevraagd in het kader van de Flora- en faunawet voor Poelkikker.

Negatieve effecten van de ingreep op de aangetroffen beschermde vogelsoorten, in de vorm van verstoring en vernietiging van enkele nesten, worden verwacht wanneer de aanwezige beplanting wordt verwijderd gedurende de periode dat broedende vogels aanwezig zijn. Het gaat hierbij dan vooral om de ruige kruidenrijke vegetatie omdat houtige vegetatie in het plangebied zeer schaars is. Om de effecten te mitigeren, wordt aanbevolen de werkzaamheden niet plaats te laten vinden in de broedperiode (voor de meeste vogels 15 maart – 15 juli) en vegetatie te inspecteren op broedgevallen vlak voor het verwijderen van de vegetatie. In de Flora- en faunawet wordt geen vast begrensde broedperiode gehanteerd. Indien een broedgeval wordt geconstateerd valt deze binnen de broedperiode, ongeacht de datum.

4.2 Eindconclusie

Er bestaat geen noodzaak tot het aanvragen van ontheffingen in het kader van de Flora- en faunawet. Tijdens het onderzoek is de strengbeschermde Poelkikker aangetroffen. Door de eerder genoemde mitigerende maatregelen (zie paragraaf 4.1) te treffen denken wij dat de functionaliteit van de voorplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats kan worden gegarandeerd. Wel blijft voor alle soorten de algemene zorgplicht gelden. Bij verstoring van dieren tijdens de werkzaamheden moeten deze de gelegenheid krijgen te vluchten naar een nieuwe leefomgeving.

Voor de vogels die zijn aangetroffen, geldt dat de nesten buiten het broedseizoen niet van belang zijn voor de instandhouding van de soort. Indien de werkzaamheden buiten de broedperiode worden uitgevoerd, met voorkeur in het winterhalfjaar, is het derhalve niet nodig ontheffing aan te vragen.

In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen Speciale Beschermingszones in het kader van de EU-Habitatrichtlijn of de EU-Vogelrichtlijn waarop de ingreep een negatief effect zal sorteren.

5 Literatuur

- Anonymus (1979) Richtlijn 70/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand. *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* Nr. L 103 van 25/04/1979: 1-18.
- Anonymus (1992) Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* Nr. L 206 van 22/07/1992: 7-50.
- Anonymus (1998) Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten- en diersoorten (Flora- en faunawet). *Staatsblad* 402: 1-37.
- Anonymus (2000) Besluit van 28 november 2000, houdende aanwijzing van dier- en plantensoorten ingevolge de Flora- en faunawet (Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet). *Staatsblad* 523: 1-11.
- Koelman RM (2006) *Vleermuisonderzoek Noordelijke Hogeschool Leeuwarden*. VZZ rapport 2006.38. Zoogdierverseniging VZZ, Arnhem.
- LNV (2004) *Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van ..., TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna*.
- LNV (2005) *Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998*. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- LNV (2009) *Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet*. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- Van Goethem, J. & E. van der Ploeg. 2011. *Toetsing Flora- en faunawet in verband met de geplande bouw van woonwijk Oostindie te Leek, fase de Hoven en fase 3*. Rapport 2011-076, Koeman en Bijkerk bv, Haren.
- Van Hoorn, M.K. & J.F.G. Maassen. 2006. *Toetsing Flora- en faunawet in verband met de geplande bouw van woonwijk Oostindie te Leek. Actualisatie en uitbreiding in verband met bestemmingsplan fase 2*. Rapport 2006-076. Bureau Koeman en Bijkerk, Haren.

Bijlage I Waargenomen soorten in het plangebied en hun beschermingsstatus

Alle vermelde soorten zijn waargenomen in het plangebied tijdens het veldbezoek op 12 mei 2016. FF: nummer = nummer van de tabel uit AMvB artikel 75 Flora- en faunawet waarin een onder deze wet beschermde soort is opgenomen, vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en zijn aangegeven met +; RL: nummer = status van soort met vermelding op de Nederlandse Rode Lijst; 0 = uitgestorven op wereldschaal, 1 = in het wild uitgestorven op wereldschaal, 2 = verdwenen uit Nederland, 3 = in het wild verdwenen uit Nederland, 4 = ernstig bedreigd, 5 = bedreigd, 6 = kwetsbaar, 7 = gevoelig (LNV 2004).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	FF	RL
Vaatplanten			
Akkerdistel	<i>Cirsium arvense</i>	-	-
Els	<i>Alnus spaethii</i> (x)	-	-
Gewone berenklaauw	<i>Heracleum sphondylium</i>	-	-
Gewone braam	<i>Rubus fruticosus</i>	-	-
Gewone vlier	<i>Sambucus nigra</i>	-	-
Grote brandnetel	<i>Urtica dioica</i>	-	-
Grote muur	<i>Stellaria holostea</i>	-	-
Grote vossenstaart	<i>Alopecurus pratensis</i>	-	-
Heermoes	<i>Equisetum arvense</i>	-	-
Hemelsleutel	<i>Sedum telephium</i>	-	-
Judaspenning	<i>Lunaria annua</i>	-	-
Klein hoefblad	<i>Tussilago farfara</i>	-	-
Paardenbloem	<i>Taraxacum officinale</i>	-	-
Pinksterbloem	<i>Cardamine pratensis</i>	-	-
Pitrus	<i>Juncus effusus</i>	-	-
Ridderzuring	<i>Rumex obtusifolius</i>	-	-
Scherpe boterbloem	<i>Ranunculus acris</i>	-	-
Schietwilg	<i>Salix alba</i>	-	-
Smalle weegbree	<i>Plantago lanceolata</i>	-	-
Speerdistel	<i>Cirsium vulgare</i>	-	-
Zevenblad	<i>Aegopodium podagraria</i>	-	-
Zilverschoon	<i>Potentilla anserina</i>	-	-
Zomereik	<i>Quercus robur</i>	-	-
Vlinders			
Atalanta	<i>Vanessa atalanta</i>	-	-
Bont zandoogje	<i>Pararge aegeria</i>	-	-
Oranjetipje	<i>Anthocharis cardamines</i>	-	-
Amfibieën			
Bastaardkikker	<i>Rana esculenta</i>	1	-
Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	1	-
Poelkikker	<i>Rana lessonae</i>	3	6
Vogels			
Boerenwaluw	<i>Hirundo rustica</i>	+	7
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	+	-
Fazant	<i>Phasianus colchicus</i>	+	-
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>	+	-
Kauw	<i>Coloeus monedula</i>	+	-
Kievit	<i>Vanellus vanellus</i>	+	-
Meerkoet	<i>Fulica atra</i>	+	-
Merel	<i>Turdus merula</i>	+	-
Wilde eend	<i>Anas platyrhynchos</i>	+	-
Zoogdieren			
Haas	<i>Lepus europaeus</i>	1	-
Mol	<i>Talpa europaea</i>	1	-

Bijlage II Uitwerking stedenbouwkundigplan

